

پیش‌گفتار

مدیریت نظام پژوهش در سلامت اصلی‌ترین راهبرد برای کسب مرجعیت علمی و عملی

حسین ملک‌افضلی^{*}

۱. * نویسنده مسئول: عضو پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی، ardakani179@gmail.com

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۰۹

دستیابی به آرمان‌نهایی نظام سلامت که همانا فراهم کردن خدمات سلامت کیفی برای آحاد مردم به صورت عادلانه، جامع و قابل تحمل از نظر هزینه و فرهنگی است؛ زمانی ممکن می‌شود که در تمامی عرصه‌های دانش، مهارت، ساخت تجهیزات، ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت، فعالیت‌های پژوهشی مستمری انجام شده باشد. به این ترتیب هم مرجعیت علمی و هم مرجعیت خدمات حاصل خواهد شد. بر این اساس مدیریت پژوهش، اهمیت دوچندان می‌یابد. پژوهش در سلامت طیف وسیعی از پژوهش‌ها از جمله پژوهش‌های همه‌گیرشناسی، علوم پایه، بالینی، تحقیقات مراکز تحقیق و توسعه در ارتباط با صنعت، تحقیقات نظام سلامت و تحقیقات مبتنی بر مشارکت جامعه را دربرمی‌گیرد. با انتشار تجربیات، توفیقات و نوآوری‌های موفق کشور و به اشتراک نهادن آن می‌توان الگو و مرجعی برای کشورهای دیگر بود. البته مشکلاتی در عرصه پژوهش در سطح بین‌المللی و در کشورهای در حال توسعه وجود دارد که حائز اهمیت است. بی‌عدالتی در توزیع منابع پژوهش، عدم هدف‌گذاری تحقیقات در جهت رفع نیازهای بومی و عدم استفاده از منابع بخش خصوصی در تحقیقات، از جمله این چالش‌ها هستند. مدیریت نادرست منابع، کمبود تحقیقات عملیاتی، نبود نگرش سیستمیک به مسائل، عدم تطابق تحقیقات با اولویت‌های ملی، انجام تحقیقات بدون توجه به بهره‌وری، عدم استفاده از تجربیات پیشین/نتایج تحقیقات قبل، عدم توجه به ترجمان دانش برای تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های مبتنی بر شواهد از جمله چالش‌های تحقیقات در کشور است.

در عرصه حکمرانی پژوهش باید مدیر پژوهش به ارزش‌های حاکم بر تحقیق و فلسفه آن، هزینه کرد منابع (مالی، انسانی، فیزیکی و...)، تعیین اولویت‌ها، موضوع تحقیق و نیاز جامعه، اتخاذ نگاه سیستمیک در مدیریت پژوهش، اخلاق در پژوهش، برونداد تحقیق و چگونگی نشر و ارزشیابی آن توجه کند. مهم‌ترین اقدامات در مدیریت پژوهش باید شبکه‌سازی، توجه به توانمندسازی محققان، اطلاع‌رسانی، دسترسی به اطلاعات و شفافیت و تخصیص منابع باشد.

در انتها توصیه می‌شود تصمیم‌سازان با فراهم نمودن زیرساخت‌ها و تسهیلات مورد نیاز و رفع موانع به توسعه روابط متخصصان و مراکز تحقیقاتی داخلی با افراد و مجامع تحقیقاتی سراسر دنیا به‌خصوص ایرانی‌های خارج از کشور در جهت گسترش و تبادل اطلاعات در حوزه‌های مختلف دانش کمک نمایند.